

Dílo Jakuba Jana Ryby ve fondech Národního muzea

MARKÉTA KABELKOVÁ

Rybův skladatelský odkaz je velmi rozsáhlý, ale z jeho více než tisíce čtyř set skladeb se do dnešní doby dochovala a byla identifikována asi jedna třetina. Sám Ryba podává o svých dílech zprávu v autobiografické skice k roku 1801.¹ Vyjmenovává zde komponované druhy a udává počet skladeb. Z textu vyplývá, že v tomto souhrnu vychází ze svého vlastního, dnes neznámého katalogu, zachycujícího skladby z let 1782–1798. Autobiografie se dostala do rukou strahovského premonstráta Bohumíra Dlabače, jenž ji roku 1810 zpracoval pro připravovaný *Künstler-Lexikon*.² Tento slovník pak vyšel až v roce 1815, ale údaje k heslu o Rybovi v průběhu těchto pěti let Dlabač neaktualizoval, pouze nepatrně pozměnil počet zkomponovaných skladeb. Edice Rybova autobiografického textu vyšla celkem dvakrát – poprvé v českém překladu v roce 1946,³ podruhé v roce 2005 v podobě faksimile s přepisem německého textu a českým překladem.⁴

Existuje ještě jeden Rybův vlastní soupis skladeb,⁵ který je zjevně torzem, obsahuje jenom skladby duchovní a zachycuje kompozice z let 1784–1789. Podle autobiografické skici vytvořil Ryba v letech 1782–1798 sto padesát osm duchovních skladeb, torzo katalogu udává sto pět skladeb, přičemž v obou dokumentech chybí některé druhy skladeb. V torzu katalogu jsou uvedeny incipity a většinou i datum zkomponování. V autobiografické skice se Ryba dopustil chyby v součtu skladeb – uvádí číslo 1083, ačkoliv správný součet je 1423 skladeb. Překvapivý je počet tanců, symfonií, kvartet a koncertů – komponování taneční hudby odpovídá dobové praxi, ale symfonie, komorní skladby a koncerty jsou ve venkovském prostředí zcela ojedinělé.⁶

Článek vznikl za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2015/43, 00023272).

1) *Jakob Johann Ryba's Musikalischer Lebenslauf bis zu seinem vier und dreissigsten Jahre von Ihm selbst entworfen 1801 (1799)*, autograf je uložen v knihovně Královské kanonie premonstrátů v Praze na Strahově (dále Strahovská knihovna), sign. DA III 57.

2) DLABAČ, Bohumír Jan: *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Mähren und Schlesien*, Stände Böhmens, Prag 1815, 3 sv.

3) RYBA, Jakub Jan: *O svém hudebním životě*, ed. a překlad Irena Janáčková, Edition Č.H., dříve Cadence, Praha 1946.

4) RYBA, Jakub Jan: *Můj život a hudba*, překlad Věra Smolová, Společnost Jakuba Jana Ryby – Národní knihovna ČR – Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Rožmitál pod Třemšínem 2005, s. 49. Jiří Berkovec se v předmluvě k této edici domnívá, že skicu psal Ryba pro Dlabače, Andreas Kröper tuto úvahu vyvrací ve svém článku *Alas, poor Yorick! aneb z čeho citoval Ryba? Poznámky k první autobiografii J. J. Ryby*, *Opus musicum*, roč. 40, 2008, č. 6, s. 38–40.

5) RYBA, Jakub Jan: [*Katalog vlastních skladeb*], autograf, s. a., 4 fol., popsáno 8 p., sign. NM-ČMH Tr B 568 (původně přiložen u mše sign. NM-ČMH XIV F 94).

6) Druhy a počty skladeb podle soupisu v autobiografické skice (viz pozn. č. 1): menuety (256 skladeb), německé tance a kontratanice (408), dueta (56), terceta (48), kvarteta (72), kvinteta (7), koncerty (38), sonáty (87), variace (130), singspiely a pantomimy (6), serenády a nokturna (35), symfonie (35), písně (80), litanie (8),

I podle Rybových soupisů neuzavřeného díla je jasné, že se do dnešní doby dochovala opravdu jen menší část jeho tvorby. Z Rybových skladeb duchovních a písní na světské texty známe pouze některé, ale z jeho instrumentálních kompozic naprostý zlomek. Tento fakt potvrzuje Němečkův katalog Rybova díla z roku 1963,⁷ přestože je založen především na notovém archivu Národního muzea – Českého muzea hudby.⁸ Němeček v něm eviduje celkem 559 skladeb, z toho doložených je 510 a 49 je nezvěstných.⁹ Dnes by tento katalog doplnily nové nálezy z dalších lokalit, jak dokládá například Souborný hudební katalog, který se nachází v hudebním oddělení Národní knihovny ČR,¹⁰ nebo *Průvodce po pramenech k dějinám hudby*.¹¹

Za téměř dvě stě let své existence shromáždilo Národní muzeum kolem 640 hudebnin s Rybovými skladbami. Jedná se přibližně o 450 kompozic, některé z nich však existují ve více

Soupis Rybových skladeb, který muzeu věnoval v roce 1879 Filip Schmelzer, bývalý učitel v Rožmitále / **List of Ryba's works** donated to the museum in 1879 by Filip Schmelzer, a former teacher in Rožmitál

Rukopis Filipa Schmelzera / Manuscript by Filip Schmelzer, 1879
NM-ČMH, ad č. př. 1/1879 / for acquisition no. 1/1879

Salve regina (7), Te Deum (5), Veni sancte Spiritus (2), arie (20), Stabat Mater (3), Alma redemptoris (2), Regina coeli (6), offertoria (30), missae breves (24), missae mediocres (6), missae solennes (16), missae pro defunctis item anniversarium (4), missae pastorales včetně jedné české (7), pastorely (10), české nešpory (1), české písně s klavírem (14).

7) NĚMEČEK, Jan: *Jakub Jan Ryba: život a dílo*, Státní hudební vydavatelství, Praha 1963.

8) Tehdy hudební oddělení Národního muzea.

9) NĚMEČEK, op. cit. v pozn. č. 7, s. 261–356.

10) Dostupné z: <http://katif.nkp.cz/KatalogyHudba.aspx?katkey=061KHI>. Záznamy Rybových děl uložených na různých místech v ČR i zahraničí viz též <http://www.rism.info/en/service/opac-search.html>.

11) BUŽGA, Jaroslav a kol.: *Průvodce po pramenech k dějinám hudby. Fondy a sbírky uložené v Čechách*, Academia, Praha 1969.

exemplářích.¹² Ve fondu převládají skladby duchovní, které jsou zastoupeny pěti sty osmdesáti hudebninami – nejvíce je dochováno árií a duet (160), mší (150) a offertorií (108).¹³

Přehled druhů skladeb s udáním počtu hudebnin v notovém archívu Českého muzea hudby

duchovní skladby	
antifony (Alma redemptoris Mater, Regina coeli, Salve regina, Vidi aquam, Asperges me)	21
árie a duety	160
duchovní písně	4
graduale	35
hymny	6
litanie	8
moteta	5
mše	150
nešpory	8
offertoria	108
pastorely, drobnější skladby k vánoční době	38
pohřební písně	6
requiem	10
responsoria	3
Stabat Mater	3
Stationes	6
Te Deum	4
terceta a kvartet	3
Veni sancte Spiritus	2

12) Např. *Aria Et factus est*, sign. NM-ČMH XV A 70, existuje v deseti různých exemplářích, aria *O Jesu*, sign. NM-ČMH XV A 66, v jedenácti exemplářích, aria *Jesu Deus*, sign. NM-ČMH XV A 56, v deseti exemplářích.

13) Katalogizační záznamy ke všem zpracovaným hudebninám jsou přístupné ve dvou lístkových katalozích (tzv. starém a novém, oba jsou řazeny podle autorů abecedně) ve studovně Českého muzea hudby v Karmelitské ulici. Oba katalogy jsou dostupné také v naskenované podobě na webových stránkách Národního muzea, viz: <http://www.nm.cz/Katalogy-a-databaze/>; nebo na stránkách Národního informačního systému pro retrokonverzi: <http://nris.nkp.cz/Institute.aspx?sigla=ABX001>.

Lístkové katalogy byly uzavřeny v roce 2003, od té doby probíhalo ukládání záznamů nejprve v databázovém systému KpWin, od roku 2008 v systému KpWin SQL (v současné době verze Verbis). Záznamy jsou přístupné v on-line katalogu Českého muzea hudby <http://opac.nm.cz/opaccmh/>. V tomto on-line katalogu se nacházejí kompletně zrekatalogizované všechny skladby Jakuba Jana Ryby z Horníkovy sbírky. V muzeu jsou přístupné také přírůstkové knihy, nejstarší z roku 1867.

instrumentální skladby	
komorní (kvarteta, dueta)	8
koncerty	8
orchestrální	3
varhany, cembalo	5
světové vokální skladby	
písně světové	19
kantáta a árie z operety	2
hudební teorie	4
novodobé úpravy Rybova díla v tiscích	5

Nevíme přesně, odkdy se začaly v Národním muzeu hudebniny sbírat, jisté však je, že k nim existují katalogizační karty psané rukou Václava Hanky, který byl od roku 1821 bibliotékářem Musea Království českého a zemřel v roce 1861. Již v polovině 60. let však sbírka hudebnin pod správou muzejní knihovny úspěšně rostla.

V roce 1867 byla pro sbírku hudebnin založena první samostatná přírůstková kniha, vedená do roku 1899, ale identifikace hudebnin v ní zapsaných není snadná, protože záznamy jsou často pouze souhrnné. I když je akvizice rozepsána po jednotlivých položkách, není zpravidla uveden odkaz na uložení (signatura), ačkoliv je tento sloupec v přírůstkové knize předtištěn. Obtížně se určují jednotlivé skladby jednoho autora, mají-li podobné názvy.

Situaci příliš neusnadní ani katalogizační karty, ani samotný sbírkový předmět, protože ještě v druhé dekádě 20. století na nich nebývají zaznamenána čísla přírůstku či údaje o provenienci.¹⁴

Do konce 19. století získala sbírka hudebnin přibližně 115 Rybových skladeb. Ačkoliv se jedná o několik přírůstků, téměř všechny jsou uloženy v jedné signaturní řadě (III D) a jsou promíchány, takže určit jejich provenienci není jednoduché.

Asi nejstarší doloženou akvizicí Rybova díla je autograf *Octo ariarum* (sign. NM-ČMH III D 83) – už roku 1864 ho podle zprávy v *Časopise Musea království českého* daroval do sbírek Václav Karásek.¹⁵

V literatuře se objevuje informace, že se v 80. letech 19. století dostala do muzea Rybova pozůstalost.¹⁶ Toto tvrzení není pravdivé. V poslední čtvrtině 19. století se sice muzejní sbírky rozrostly o několik desítek Rybových skladeb, v žádném případě se však nejedná

14) Od 70. let 19. století až do 40. let 20. století se v některých případech na hudebninách a později i na kartách objevují provenienční razítka. Najdeme je například na hudebninách z pozůstalosti V. J. Tomáška, Johanny Engelové, Jana Pohla, Otakara Nickerleho, Ondřeje Horníka, Karla Hůlky, Josefa Čermáka, E. E. Homolky, Richarda Veselého.

15) Časopis Musea království českého, 1864, s. XVI.

16) AXMAN, Emil: *Hudební oddělení*, in: Národní museum 1818 – 1948, Praha 1949, s. 64; KRÍČKA, Aleš: *Prameny Rybovy mše vánoční*, Hudební věda, roč. 17, 1980, č. 4, s. 346–348.

o pozůstalost, ale spíše o jednotlivé hudebniny z Rybova majetku. Tyto hudebniny darovali muzeu dva rožmitálští učitelé – Filip Schmelzer a Ferdinand Brož – a jejich dary patří k nejvýznamnějším přírůstkům k souboru Rybova díla ve fondu notového archivu.

Filip Schmelzer (1811–1877)¹⁷ působil v Rožmitále od počátku dubna 1833 do září roku 1842 jako pomocný učitel. V září roku 1842 byl přeložen do obce Zvole, kde učil až do své smrti.¹⁸ Byl také známým hudebníkem a skladatelem a členem hudebního sboru společnosti Musea království Českého.¹⁹ V létě roku 1876 věnoval Schmelzer muzeu velmi cenný soubor čtyřiceti hudebnin s Rybovými skladbami – většinou se jedná o autografní partitury. Kromě duchovních děl – mezi nimi je i tzv. *Česká mše vánoční*²⁰ – obsahoval tento dar také koncerty pro housle a violoncello a dvě smyčcová kvarteta. Dochován je Schmelzerem psaný seznam této nabídky, včetně soupisu Rybou komponovaných druhů skladeb v letech 1782–1794 s udáním počtu složených děl.²¹

Zajímavé je, že většina Rybou psaných partitur je Schmelzerem podepsána a často jsou označeny datem – převažuje rok 1840. Do některých partitur doplnil Schmelzer scházějící texty nebo připisoval generálbas. V brožuře k 160. výročí existence zvolské školy²² se v textu o Schmelzerovi objevuje informace, bohužel nesprávná, jak tyto vzácné skladby získal, zdroj však není uveden: „Již za své činnosti v Rožmitále navázal přátelství s hudebním skladatelem a varhaníkem Janem Jakubem Rybou, jehož skladby si přinesl s sebou do Zvole a rád je zejména o vánočních mších ve zvolském kostelíku přehrával.“²³ Tyto skladby rozhodně nemohl dostat od samotného Jakuba Jana Ryby, protože mezi jeho smrtí v Rožmitále roku 1815 a Schmelzerovým narozením v Kamenné u Příbrami roku 1811 leží pouhé čtyři roky. Sice tedy nevíme, od koho tyto cenné hudebniny získal, notový materiál ale podepsal svým jménem už roku 1840 a vzal ho s sebou do svého dalšího působiště ve Zvoli.

Druhým významným dárcem byl Ferdinand Brož (1807–1881).²⁴ V Rožmitále byl ustanoven jako pomocný učitel od 27. 10. 1824 a zůstal zde v různých učitelských

17) Data narození (25. 4. 1811 v Kamenné u Příbrami) a úmrtí (14. 10. 1877 ve Zvoli) Filipa Schmelzera podle matrik uložených v SOA Praha: Matrika narozených římskokatolického farního úřadu Slivice, inv. č. 8, stará signatura VII., pro léta 1802–1814, pagina 80; Matrika zemřelých římskokatolického farního úřadu Vrané nad Vltavou, inv. č. 15, stará signatura IV., pro léta 1854–1878, pagina 113.

18) SOKA Praha-západ, fond Národní škola Zvole, Karton 1, Revers; ze dne 25. 9. 1842. Podle toho vlastního prohlášení přišel Schmelzer do Rožmitálu 9. 4. 1833 jako pomocný učitel a do Zvole přišel 20. 9. 1842.

19) Informace ohledně jeho pedagogického působení se nacházejí například ve školních kronikách z Rožmitálu i ve Zvoli ve školních kronikách v SOKA Praha-západ: 1) fond Základní škola a mateřská škola Zvole, kniha pamětní k zaznamenání pamětí hodných věcí týkajících se školy Zvolské od roku Páně 1818–1878, 3 svazky; svazek 2, fol. 2 – zpráva o nástupu Filipa Schmelzera do Zvole; svazek 3, na fol. 6^a–8^a životopisná data. 2) Paměti obecné školy ve Zvoli od roku 1813 do 1939, o Schmelzerovi na s. 7–14.

20) *Missa solemnis Festis Nativitatis D. J. Ch. accomodata in linguam boemicamque redacta* z roku 1796 (sign. NM-ČMH III D 135).

21) „Seznam hudebnin v prvopisech=partiturách složených od † Jakuba Jana Ryby, učitele na farní škole v Rožmitále a měšťana Plzeňského darovaných slavnému hudebnímu odboru Musea král. Českého od Filipa Schmelzera učitele ve Zvoli.“, 2 fol., soupis je prozatím uložen v souboru tzv. majetkoprávních spisů v hudebně-historickém oddělení Národního muzea – Českého muzea hudby.

22) ZAJÍČEK, Eduard: *160 let základní školy ve Zvoli*, Nákladem Osvětové besedy ve Zvoli [1978].

23) ZAJÍČEK, op. cit. v pozn. 22, s. 12.

24) SOKA Příbram, fond obecná škola Rožmitál pod Třemšínem, Kronika školy rožmitálské, od s. 2.; také

pozicích také až do své smrti. Brož daroval Museu Království českého Rybovy duchovní skladby celkem třikrát. Poprvé to bylo již v roce 1875 a jednalo se o soubor hlasů Rybových *Nešporních zpěvů* v českém jazyce (č. př. 22/1875), v roce 1878 předal 9 kompozic (č. př. 2/1878, v přírůstkové knize zapsáno pouze obecně) a potřetí v roce 1881 (č. př. 3/1881) věnoval celkem 24 skladeb. Jedná se o hlasový materiál, velmi často je v lokačním soupise deklarován jako autograf. Všechny darované hudebniny pocházejí z Rožmitálu. Rukopis na mnoha provozovacích hlasech těchto hudebnin by opravdu mohl být ve většině případů Rybův,²⁵ nebo pochází z jeho okolí; obaly jsou však již novější – vytvořili a podepsali je učitelé, kteří následovali po Rybovi, například jeho syn Vilém Ryba (1797–1822), Antonín Štědrý nebo Ferdinand Brož (1807–1881).²⁶ Mezi významnější dary z období do konce 19. století počítáme kolekci čtrnácti opisů Rybových skladeb (ve formě provozovacích hlasů), kterou z dědictví po svém otci učiteli Josefu Petrovi (č. př. 3/1876) věnoval muzeu penzionovaný kontrolor Antonín Petr z Dobříše. Mimořádně cenný přírůstek – autograf sborníku varhanních skladeb *Novae et Liberae cogitationes* z roku 1798 (č. př. 9/1893, sig. NM-ČMH III D 127) – získalo Museum Království českého v roce 1893 od univerzitního profesora – gynekologa a porodníka [Karla] Schwinga (1845–1907). Pro roky 1900–1913 a 1915–1917 neexistují přírůstkové knihy, takže nelze spolehlivě zjistit, jestli v tomto období přibyly do sbírek nové Rybovy skladby.

Nejrozsáhlejší soubor Rybových skladeb, který muzeum kdy získalo, se nachází v Horníkově sbírce. Ondřej Horník (1864–1917) patří bezesporu mezi přední české sběratele hudebních památek. Sbíral zejména hudebniny a hudební nástroje, v Čechách je vyhledával systematicky, výjimečně i na Moravě. Zaměřil se především na skladby autorů 2. poloviny 18. století a 19. století, které se provozovaly na českých kůrech. Do Museu Království českého²⁷ byla jeho sbírka předána v roce 1918.²⁸ Obsahuje asi 15 000 hudebnin, přičemž na většinu z nich Horník připsal, odkud, od koho a kdy byly získány, takže v rámci tohoto rozsáhlého fondu bylo identifikováno 193 lokalit či sbírek, z nichž čerpal.²⁹ Ryba patří v Horníkově sbírce mezi nejčastěji zastoupené autory – s počtem 342 skladeb následuje po F. X. Brixim (348 skladeb) a předchází W. A. Mozarta (314), R. Führera (260), V. Maška (200), J. Haydna (148) a J. A. Koželuha (111). Rybovy skladby Horník nasbíral v šedesáti osmi lokalitách,³⁰ jedna hudebnina je pouze označena jménem sběratele. Tento soubor

SLAVÍK, František Augustin: *Rožmitál pod Třemšínem a jeho okolí*, Rožmitál pod Třemšínem 1930, s. 120–121.

25) Rybovo notové písmo v partiturách je zcela odlišné od písma na hlasech, o kterém se domníváme, že by mohlo být také jeho vlastní.

26) O učitelích v Rožmitále: SLAVÍK, F. A.: *Rožmitál pod Třemšínem a jeho okolí*, Rožmitál pod Třemšínem, 1930, 2. rozšířené vydání, s. 120–122. SOkA Příbram, fond obecná škola Rožmitál pod Třemšínem, Kronika školy rožmitálské.

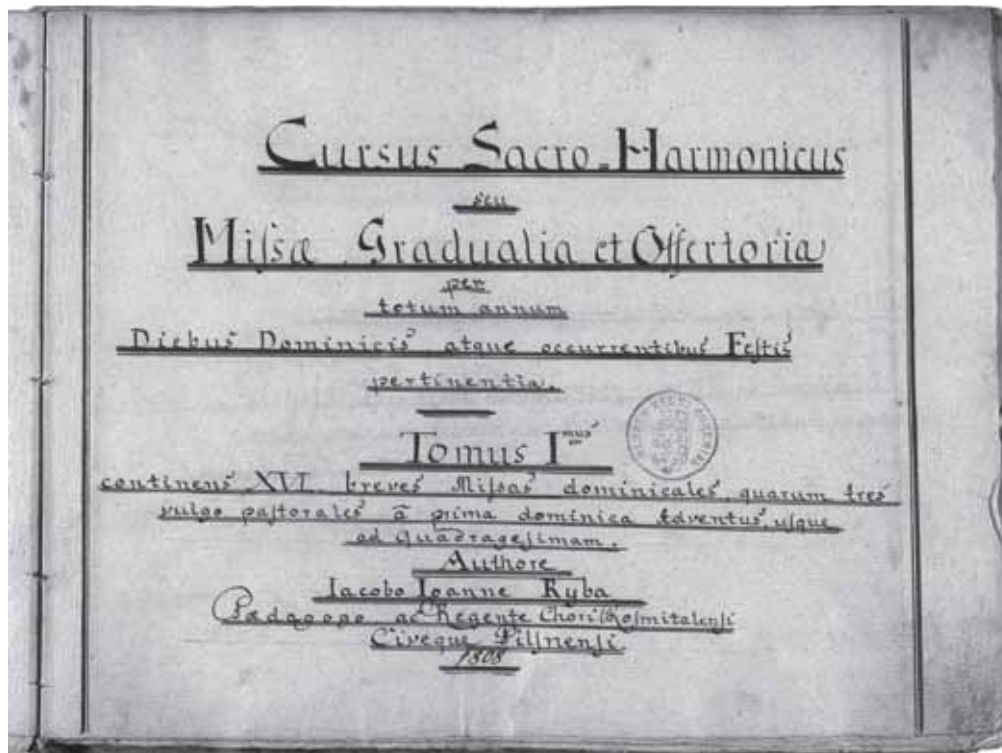
27) Název Národní muzeum se začal oficiálně používat v roce 1919.

28) V přírůstkových knihách byla rozepisována v souvislých řadách po jednotlivých skladbách v průběhu několika let. Dodatky byly zapisovány až do 70. let 20. století.

29) ŠTEFANCOVÁ, Dagmar – KABELKOVÁ, Markéta – PAULOVÁ, Eva: *Hudební sbírka Ondřeje Horníka. I. díl, Sběrka hudebnin, knihovna a výtvarné dokumenty*, Národní muzeum, Praha 2012.

30) Plzeň (119 hudebnin), Rožmitál (40), Příbram (26), Napajedla (21), Praha – Museum Království českého (18 – Horník do své sbírky zařadil opisy těchto hudebnin), Těšetice (17), Přeštice (13), Rovensko (13), Praha-Liboc (11), Střebsko (9), Nymburk (8), Sadská (8), Bohdaneč (6), Georgswalde (6), Divišov (5), Kunvald (5), Lodenice (5), Písek (5), Kostelec nad Labem (4), Křemešník (4), Dobruška (3), Kutná Hora (3), Lysá nad Labem (3),

svým způsobem dokládá šíření Rybova díla, i když se třeba jedná o zastoupení jedinou skladbou. Nelze vyloučit, že se v těchto místech vyskytovaly ještě další Rybovy skladby, ale Horník provedl výběr.

Jakub Jan Ryba: *Cursus Harmonicus seu Missae, Gradualia et Offertoria*

Autografní partitura, titulní strana, 1808 / Autograph manuscript score, title page, 1808

Soubor mší pro neděle a svátky během celého roku, věnovaný občanům města Plzně / A set of Masses for Sundays and feast days throughout the year, dedicated to the citizens of Pilsen

NM-ČMH XIV F 90

Soubor skladeb z kostela sv. Bartoloměje v Plzni je opravdu mimořádný. Horník ho získal v roce 1901 od arciděkana P. [F.] Herolda. Obsahuje drobnější i rozsáhlejší duchovní skladby ve formě autografů, ale především opisů – velká část hudebnin byla pořízena místním regentem figurálního kůru Františkem Křepelkou. Mezi nejvýznamnější a nejcenější skladby z této lokality patří oratorium *Stabat Mater* (sign. NM-ČMH XIV F 89),³¹ které

Polička (3), Praha-Vyšehrad (3), Ředhošť (3), Veliš (3), Vysoké Mýto (3), Bystřice u Pernštejna (2), Česká Třebová (2), Český Brod (2), Dašice (2), Domažlice (2), Chlery (2), Kamenice nad Lipou (2), Kolín nad Labem (2), Kopiclino (2), Mladá Boleslav (2), Nové Benátky (2), Nový Bydžov (2), Potštýn (2), Praha – Křižovnický (2), Roudnice nad Labem (2), Rychnov nad Kněžnou (2), Vítice (2), Vlašim (2), Vranov (2), Zlatá Koruna (2), Budějovicko (1), České Budějovice (1), Čistá (1), Ďáblice (1), Heřmanův Městec (1), Humpolec (1), Chroustovice (1), Jílové (1), Kostelec nad Orlicí (1), Králův Dvůr (1), Kvasice (1), Líbeznice (1), Lnáře (1), Městec Králové (1), Nová Cerekev (1), Poděbrady (1), Praha (1), Stará Voda (1), Světlá pod Ještědem (1), Švabín (1).

31) Ryba zhudebnil český text sekvence *Stabat Mater*, který převzal z kancionálu Václava Matěje Šteyera.

zkomponoval z podnětu Františka Křepelky, a autograf souboru mší, graduálií a offertorií pro všechny neděle církevního roku včetně Svatého týdne pod názvem *Cursus harmonicus*. Ryba je komponoval v letech 1808–1814 a rozdělil do pěti částí ve čtyřech svazcích partitur o celkovém rozsahu 1323 stran (sign. NM-ČMH XIV F 90, 91, 92, 93). Toto dílo věnoval občanům města Plzně, jak stojí v předmluvě.

V Horníkově sbírce jsou také uloženy Rybovy skladby, které pocházejí přímo z Rožmitálu. Horník si zde zvolil mše, offertoria a drobnější duchovní skladby, včetně kompozic pro vánoční období. Jedná se pouze o hlasový materiál v opisech i v autographech. Hudebniny Horníkoví věnovali rožmitálští učitelé – v roce 1903 Josef Wollmann (1835–1911; též varhaník) a v letech 1906 a 1910 Václav Paleček (1878–1924).³²

Ve 20. až 40. letech 20. století přibýlo do sbírek asi 45 hudebnin. Nejcennější přírůstky v tomto období získalo muzeum v roce 1939 od nakladatelství zemědělské literatury, knihupectví a knihtiskárny *Milotický hospodář* z Milotic nad Bečvou,³³ a to tři autografy a jeden opis Rybových duchovních skladeb (*Missa in C pro festo Exaltatione Christi* – autograf z roku 1799, sign. NM-ČMH XVIII B 418; *Missa in a moll* – autograf z roku 1796, sign. NM-ČMH XIII D 426; *Graduale in coena Domini* – autograf z roku 1810, sign. NM-ČMH XIII D 425, *Missa solemnis* – opis, sign. NM-ČMH XIII D 427). V 50. letech se do muzea dostávají Rybovy skladby ve sbírkách zkonfiskovaného majetku šlechty a katolické církve. Některé z nich pak byly v rámci restitučních řízení buď navraceny původním majitelům přímo fyzicky, nebo ponechány jako zápůjčka. Rybovo dílo se nachází v klášterních sbírkách cisterciáků z Oseka, milosrdných bratří z Kuksu, premonstrátů z Želivi³⁴ a ze Strahova,³⁵ alžbětinek³⁶ z Prahy, benediktinů z Břevnova a Broumova³⁷ a rodu Kolowratů z Rychnova nad Kněžnou.

V břevnovském archivu se dochovalo celkem třicet opisů Rybových skladeb (většinou se jedná o árie), které vznikly v letech 1811 až 1860. Želivská hudební sbírka obsahuje dvanáct Rybových skladeb, přičemž většina z nich je určena pro vánoční období (část datována v letech 1811–1860).³⁸

V rozsáhlém archivu strahovských premonstrátů je uloženo pouze čtrnáct duchovních skladeb J. J. Ryby, většinou opisů mší z 1. poloviny 19. století (část datována mezi lety 1820–1838). Nejvzácnějším exemplářem je autograf partitury tří mší, které Ryba roku 1802 věnoval strahovskému premonstrátu Bohumíru Dlabačovi (sign. NM-ČMH XLVI A 1).

32) Informace o učitelích – viz poznámka 26.

33) Údaje o nakladatelství *Milotický hospodář* dostupné z: <http://www.slovník-nakladatelství.cz/nakladatelství/miloticky.html> [cit. 8. 6. 2015].

34) Restituční nárok byl vznesen, ze strany Národního muzea uznán, ale jednání není zatím uzavřeno.

35) Hudební sbírka byla právně navracena původnímu majiteli, v Národním muzeu zůstává podle smlouvy o úschově č. 1/2000.

36) V roce 2015 byla podle Protokolu o předání sbírkových předmětů č. j. 2014/4478/NM navracena požadovaná část, tj. sign. L A 1–85, 87–370, L B 1–231.

37) Obě hudební sbírky byly na počátku 90. let právně navraceny původnímu majiteli a v Národním muzeu ponechány jako zápůjčka.

38) Pastorelu *Tiše se pozdržme*, sign. NM-ČMH XL A 357, opsal 12. 7. 1842 krátce před svým přeložením do Zvole rožmitálský učitel Filip Schmelzer.

Dedikace těchto mší by mohla souviset s předáním Rybova autobiografického textu Dla- bačovi. V hudebním archivu pražských alžbětinek se sice nachází pouze pět hudebnin s Rybovými skladbami, mezi nimi však dva velmi významné prameny. Jedná se o dva opisy tzv. *České mše vánoční*, které patří k těm nejstarším: první je datován rokem 1825 (sign. NM-ČMH L B 63), druhý určitě vznikl v 1. polovině 19. století (sign. NM-ČMH L B 65).

Jako konfiskát byla do Národního muzea převzata i rozsáhlá hudební sbírka hraběte Bohuslava Kolowrata Krakowského Liebsteinského (1876–1934) z Rychnova nad Kněžnou. Tato sbírka sloužila převážně k interpretačním účelům – kromě hojně zastoupených tisků z 2. poloviny 19. století obsahuje vysoké procento spartací, které nechal Kolowrat pořídit. Materiál starší, například originální rukopisy z 1. poloviny 19. století, se vyskytuje poměrně vzácně. U spartací je pouze velmi výjimečně zaznamenán původ předlohy. V této sbírce se nachází celkem patnáct Rybových skladeb – z toho je šest nových spartací vzniklých v letech 1900 a 1906 a devět rukopisů z první poloviny 19. století. Jako vlastníci či opisovači se objevují jména Alois Pruscha, Mathias Pruscha a M. A. Pruscha.

Na počátku 50. let byl muzeu předán notový archiv Mozartovy obce (provenience na katalogizačních kartách vedena jako „Bertramka“), který vznikl na základě příspěvků od různých dárců. Podařilo se shromáždit celkem třicet hudebnin s Rybovými skladbami. Pravděpodobně šest hudebnin pochází z pozůstalosti Jana Branbergera (1877–1952)³⁹ – jako vlastník či opisovač je podepsán Josef Kovařík, opisy vznikly v 1. polovině 19. století (1823, 1824). U dalších hudebnin však dárce neznáme. U devatenácti hudebnin, které lze vznikem zařadit převážně do 1. poloviny 19. století, jsou známi původní vlastníci či opisovači hudebnin – Josef Příbík (12 hudebnin), Josef Jakoubek (3), Suchý (1), Studnič- ný (1), Pták (1), Suk F. (1). Tato jména se hojně objevují i na hudebninách jiných autorů z notového archivu Mozartovy obce, pravděpodobně se jednalo o rozsáhlejší celky, nevíme však, odkud pocházely.

V 2. polovině 20. století získalo muzeum několik velmi zajímavých jednotlivostí včetně Rybových autografů. V roce 1953 to byly dva autografy smyčcových kvartetů *Canona opistabatos oder Krebskanon in Quadricinio* (č. př. 176/1953, sign. NM-ČMH XXVII D 33) a *Zweites Quartett im strengen Styl* (č. př. 207/1953, sign. NM-ČMH XXVII D 64). Tyto autografy pocházejí ze zkonfiskované sbírky vzácných rukopisů hraběte Bohuslava Kolowrata Krakowského Liebsteinského.

Roku 1977 prodala muzeu Marie Fürstová opis houslového koncertu z roku 1799 a tři autografy: *Anweisung zum Generalbas* (1796), soubor skladeb s názvem *Clavi-Cembalo* (1797) a *Uibung in Generalbas* (1797), které se řadí k nejvýznamnějším akvizicím 2. polo- viny 20. století (č. př. 59/1977).

Materiály vztahující se k Jakubu Janu Rybovi nalezneme i v jiných fondech Českého muzea hudby a v dalších sbírkách Národního muzea. Ve sbírce nenotových rukopisů pod inventárním číslem NM-ČMH G 12081 (č. př. 43/82) je evidován Rybův dopis „na rozlou- čenou“ ze dne 2. 4. 1815, který však není považován za autentický.⁴⁰ S tímto rukopisem

39) Označeny razítkem „Ex libris Dr. Jan Branberger“ a i zápisy v lokační knize k signaturní řadě XL to potvrzují.

40) J. Němeček ve své monografii (viz pozn. č. 7) pochybuje, že jde o autograf.

souvisí dopis Antonína Čurdy ze dne 9. 9. 1942 (inv. č. NM-ČMH G 12082) neurčenému adresátovi, v němž pisatel popisuje osudy tohoto údajného Rybova dopisu.

Ve sbírce ikonografické nalezneme Rybův fiktivní portrét: jedná se o fotografii údajného portrétu Jakuba Jana Ryby podle kresby Gustava Ptáka z roku 1895, která byla vytvořena pro Národopisnou výstavu československou v Praze (inv. č. NM-ČMH F 3372). Žádná skutečná podobizna skladatele není známa.

Ve sbírce libret se nachází tisk textu k Rybově skladbě *Cantate, oder, Herzenergießung der Roßmittaler* z roku 1803 (inv. č. NM-ČMH B 6946).

V Knihovně Národního muzea (KNM) je zařazeno devět drobných tisků Rybových textů – písní, básní, libret – a nauka o hudební teorii. V oddělení rukopisů a starých tisků KNM se nacházejí dva Rybovy rukopisy. Je to jeho *Denník* z roku 1815 (sign. KNM I B 6),⁴¹ který muzeum získalo v roce 1893 spolu s již jmenovaným sborníkem varhanních skladeb *Novae et Liberae cogitationes* od prof. MUDr. Karla Schwinga. Druhým rukopisem je Rybův text ke zpěvohře z roku 1794: *Veselé živobyť aneb Wamdrownj muzikantj. Spěvohra složená a w Muziku uwedená od Jakuba Rybi* [!] (sign. KNM XVIII D 6). Není známo, kdo tento rukopis muzeu věnoval.

Národní muzeum sice již v 19. století sbíralo různé písemnosti vztahující se k významným osobnostem, ale systematicky se těmito archiváliemi začalo zabývat až v roce 1924, kdy vznikl Literární archiv Národního muzea, který byl na začátku 60. let převeden do Literárního archivu Památníku národního písemnictví. Ještě v roce 1961 vyšel v ediční řadě Literárního archivu NM katalog drobného souboru písemností Jakuba Jana Ryby.⁴² Tento soubor obsahuje sedm dopisů určených Jakubu Janu Rybovi, jeden dopis Jakuba Jana Ryby synovi Josefovi, Rybův *Deník*, opis *Kancionálku pro českou školní mládež* a tištěný dokumentační materiál z 20. století. V přírůstkové knize Literárního archivu NM, která je dnes uložena v Literárním archivu Památníku národního písemnictví, jsou tyto archiválie zapsány až v roce 1953 jako „stará zásoba“.⁴³ Nelze tedy určit, kdo a kdy tyto archiválie Národnímu muzeu věnoval.

Závěr

V rozsáhlém souboru hudebnin se skladbami Jakuba Jana Ryby, uloženém v notovém archivu hudebněhistorického oddělení, se nacházejí autografy, rukopisy i tisky. Tisky jsou zastoupeny v nejnižším počtu, Rybovo hudební dílo bylo vlastně málo vydáváno. Ve sbírce je obsaženo nejvíce opisů Rybových skladeb z 1. poloviny 19. století, z dalších období se opisy vyskytují pouze sporadicky. Problémy vznikají při určování autografů – zcela spolehlivě identifikovatelné jsou „pracovní“ i čistopisné partitury. Nejasnosti vyvstávají při

41) BARTOŠ, František Michálek: *Soupis rukopisů Národního musea v Praze. Svazek I.*, Melantrich, Praha 1926. Tento deník vydal SLAVÍK, František Augustin: *Život a působení Jakuba Jana Ryby*, F. A. Urbánek, Praha 1888, s. 51–77.

42) BAŤHA, František: *Fragment písemností J. J. Ryby (1765–1815)*, Literární pozůstalost č. 605, Literární archiv NM, Praha 1961.

43) Materiál zachycený v Baťhově inventáři (viz pozn. č. 42) je zapsán jako č. př. 205/53, tisková dokumentace pod číslem 209/53.

identifikaci autografních hlasů. Zdá se, že již v 2. polovině 19. století nebyly při zápisu do přírůstkových či lokačních knih a na katalogizační karty správně identifikovány dobové opisy a autograf.⁴⁴

Zásadní přírůstky Rybových skladeb byly do majetku muzea získány již v 2. polovině 19. století. Je zajímavé, že se jeho autografy dostávaly do fondu ještě o sto let později. Nejvýznamnějším způsobem obohatila tento soubor Horníkova sbírka, která tvoří téměř dvě třetiny z celého počtu. Tento celek můžeme určitým způsobem považovat za odraz oblíbenosti Rybova díla vzhledem k tomu, z jak širokého teritoria Horníkova sbírka vznikala. V klášterních sbírkách se Rybovy skladby objevují v procentuálně menším počtu. Kdyby muzeum nezískalo Horníkovu sbírku, mohlo by se zdát, že „rybovských“ přírůstků není mnoho – je ale nutné vzít v úvahu, že duchovní hudba byla od soukromých osob nabízena méně často než světská. Velká část hudebnin pochází buď přímo z Rožmitálu, nebo z blízkého či vzdálenějšího okolí – ze Slivice, z Příbrami, Přeštic a Plzně. Naprostá většina hudebnin byla muzeu darována, koupě evidujeme až v 2. polovině 20. století, výjimečně byly hudebniny předány jinou institucí. Mezi dárci najdeme především učitele, hudebníky, osoby duchovní, lékaře, nakladatele, u mnohých se však jejich profese nepodařilo zjistit. Hudebniny s Rybovými skladbami přicházely jako jednotliviny nebo jako různě početné soubory jeho skladeb či jako součásti rozsáhlých sbírek obsahujících i skladby jiných autorů.

Soupis přírůstků Rybových skladeb v notovém archivu hudebněhistorického oddělení Českého muzea hudby⁴⁵

Rok	Číslo přírůstku	Dodavatel	Odkud	Počet inventárních jednotek
1864	?	Karásek Václav	?	1
1874	18	Engel Emanuel [MUDr.] (pozůstalost po Johanně Engelové)	Praha	1
1875	22	Brož Ferdinand	Rožmitál	1
1876	1	Schmelzer Filip	Zvole (předtím Rožmitál)	40
1876	3	Petr Antonín	Dobříš	14
1878	2	Brož Ferdinand	Rožmitál	9
1881	3	Brož Ferdinand	Rožmitál	24
1893	9	Schwing [Karel] Dr.	Praha	1
1894	10	Jiroutek Alois	Prosek	10
1895	15	Poličanský Jan	Česká Skalice	1
1895	18	Hrdina František	Praha-Malá Strana	1

44) Nejasnosti se týkají také identifikace rukopisu v tzv. *České mši vánoční*, sign. III D 135; viz Berkovec, Jiří: *Jakub Jan Ryba*, Nakladatelství H&H, Praha 1995, s. 68.

45) Na základě porovnání katalogizačních karet a přírůstkových knih se podařilo identifikovat většinu přírůstků.

1896	3	Sedláček August	Tábor	1
1896	4	Hrdina František	Smíchov	1
1918/1919		Horník Ondřej (v přírůstkové knize z let 1914–1933 nejsou k této sbírce zápisy; je možné je vyhledat v lokačních knihách k signaturám VI, VIII–XVII)	Praha	342
1921	D 96	Horník Ondřej	Praha	1
1925	D 501	Horník Ondřej	Praha	1
1930	438	Němeček Jan	Příbram	1
1935	1433	Zelinka Jan Evangelista	Praha	1
1936	1487	Hovorka Ladislav	Rokycany	1
1936	2, 17, 74	Havlík Josef	Rožďalovice	3
1938	77	Melantrich, nakladatelství	Praha	1
1938	140, 187	Horník Ondřej	Praha	2
1939	808–811	Milotický hospodář, nakladatelství	Milotice nad Bečvou	4
1940	171	Čeleda Jan	Praha	1
1941	80–82	Pokoj Otakar, nakladatel	Brno	3
1942	1919–1921	Umělecká beseda	Praha	3
1943	789	Schmidek Franz	Ober...	1
1943	1347, 1351, 1376, 1437, 169?, 1470	Horník Ondřej	Praha	6
1943	94, 1247	Umělecká beseda	Praha	2
1944	899	?	?	2
1944	1322	Springer J.	?	1
1944	121, 287	Horník Ondřej	Praha	2
1944	243, 246	Liška Josef	Slivice u Příbrami	2
1946	395	Horník Ondřej	Praha	1
1946	547	stará zásoba	?	1
1947	897	Melantrich, nakladatelství	Praha	1
1947	60, 508	stará zásoba	?	2
1948	762	Česká akademie věd a umění	Praha	1
1949	1	Česká akademie věd a umění	Praha	1
1950	573–576, 578–582	Trola Emilián	Praha	9
1952	65	Cisterciáci	Osek	7

1953	176, 207	Kolowrat Krakowský Liebsteinský Bohuslav	Rychnov nad Kněžnou	2
1954	333	Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění	Praha	1
1955	121	Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění	Praha	1
1965	96	Premonstráti	Želiv	12
1965	97	kostel Narození Jana Křtitele	Úterý	1
1965	147	Benediktini	Praha-Břevnov	30
1966	38	Trauttmansdorffové	Horšovský Týn	2
1966	95	Benediktini	Broumov	7
1967	5	Milosrdní bratři	Kuks	2
1967	20	Kubát Norbert	Praha	1
1967	80	Bertramka (Mozartova obec)	Praha	30
1967	119	Premonstráti	Praha-Strahov	14
1968	126	Kolowrat Krakowský Liebsteinský Bohuslav	Rychnov nad Kněžnou	15
1975	29	Svoboda Tomáš	Praha	2
1976	109	Alžbětinky	Praha	5
1977	59	Fürstová Marie	Praha	4
1977	105	Motejlek Karel	Zásada	37
1982	78	Altrichter Alois	Praha	6
1983	98	Mergl Václav	Rožmitál	2
1984	60	Okresní vlastivědné muzeum	Ústí nad Labem	2
1984	152	Macák Emanuel	Praha	3
1995	135	Carus Verlag	Německo, Stuttgart	1
2014	49	Český rozhlas	Praha	1

The Works of Jakub Jan Ryba in the Collections of the National Museum

MARKÉTA KABELKOVÁ

Jakub Jan Ryba (1765–1815) composed over 1,400 works, but only about a third of them have been preserved down to the present. The article reports about music with Ryba's compositions held by several departments of the National Museum. This involves ca. 640 pieces of musical material, some of which exist in multiple specimens – copies from the first half of the 19th century are predominant, and there are numerous autograph manuscripts but fewer printed editions. Among the most significant contributions were donations from Ferdinand Brož and Filip Schmelzer, who taught in Rožmitál in the 19th century (Schmelzer's donations included the oldest source for the *Czech Christmas Mass*) and a set of Ryba's works from the collection of Ondřej Horník. The museum had acquired most of the music, consisting predominantly of sacred works, by the second decade of the 20th century in the form of donations, while more music was obtained in the 1950s after it had been confiscated, and purchases of music first appeared in the latter half of the 20th century.

Jakub Jan Ryba, Filip Schmelzer, Ferdinand Brož, Ondřej Horník, Rožmitál, autobiographies, 18th / 19th century, schoolmasters' music

Ryba's legacy as a composer is very extensive, but of his more than 1,400 compositions, only about a third have been preserved down to the present and identified. Ryba himself provided a report on his works in an autobiographical sketch dated 1801.¹ In it, he lists the genres of the works he wrote and the number of compositions. The text implies that he used his own catalogue as the basis for this list, which includes works composed between 1782 and 1798; today, that catalogue is unknown. The autobiography came into the possession of the Strahov Premonstratensian Bohumír Dlabáč, who edited it in 1810 for the dictionary *Künstler-Lexikon*,² which was under preparation. The dictionary was not

This work was financially supported by Ministry of Culture of Czech Republic (DKRVO 2015/43, National Museum, 00023272).

1) *Jakob Johann Ryba's Musikalischer Lebenslauf bis zu seinem vier und dreissigsten Jahre von Ihm selbst entworfen 1801 (1799)*; the autograph manuscript is kept in the Library of the Royal Canonry of Premonstratensians at Strahov in Prague (hereinafter the Strahov Library), shelf mark: DA III 57.

2) DLABAČ, Bohumír Jan: *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Mähren und Schlesien*, Stände Böhmens, Prag 1815, 3 vols.

published until 1815, but Dlabáč did not update the entry about Ryba during those five years, and he merely made a slight change to the number of works composed. Two editions of Ryba's autobiography have been published – first in a Czech translation in 1946,³ then for a second time in 2005 in the form of a facsimile with a transcript of the German text and a Czech translation.⁴

Ryba made yet another list of his own compositions,⁵ but it is obviously a torso, containing only sacred works composed between 1784 and 1789. According to the autobiographical sketch, between 1782 and 1798 Ryba composed 158 sacred works, and the torso of the catalogue lists 105 works, but certain kinds of compositions are missing from both documents. The catalogue torso gives incipits and usually the date of composition. In the autobiographical sketch, Ryba made errors when counting his works – he gives the number 1,083, although the correct total is 1,423 compositions. There are a surprising number of dances, symphonies, quartets, and concertos – the composing of dance music corresponds to period practice, but symphonies, chamber works, and concertos are quite unique in a rural setting.⁶

Even based on Ryba's own lists of works made while he was still composing, it is clear that only a small portion of his music has been preserved down to the present. We know only some of Ryba's sacred works and songs with secular texts, and only a tiny fraction of his instrumental compositions. This fact is confirmed by Němeček's catalogue of Ryba's works from the year 1963,⁷ although it is based primarily on the music archives of the National Museum – Czech Museum of Music.⁸ In it, Němeček lists a total of 559 compositions, of which 510 are documented and 49 are lost.⁹ Today, this catalogue could be supplemented by new discoveries from other locations, as is documented, for example,

3) RYBA, Jakub Jan: *O svém hudebním životě* (original German title: *Mein musikalischer Lebenslauf*), ed. and translated into Czech by Irena Janáčková, Edition Č.H., formerly Cadence, Prague 1946.

4) RYBA, Jakub Jan: *Můj život a hudba* (My Life and Music), Czech translation by Věra Smolová. Společnost Jakuba Jana Ryby (Jakub Jan Ryba Society) – Národní knihovna ČR (National Library of the Czech Republic) – Královská kanonie premonstrátů na Strahově (Royal Canonry of Premonstratensians at Strahov), Rožmitál pod Třemšínem 2005, p. 49. In the preface to this edition, Jiří Berkovec surmised that Ryba wrote this sketch for Dlabáč, but Andreas Kröper has refuted this idea in his article *Alas, poor Yorick! aneb z čeho citoval Ryba? Poznámky k první autobiografii J. J. Ryby* (Alas, Poor Yorick! or What Was Ryba Quoting? Comments on the First Autobiography of J. J. Ryba), *Opus musicum*, vol. 40, 2008, no. 6, pp. 38–40.

5) RYBA, Jakub Jan: [*Katalog vlastních skladeb* – Catalogue of My Works], autograph manuscript, s. a., 4 fol., 8 pages of writing, shelf mark: NM-ČMH Tr B 568 (originally enclosed in a Mass, shelf mark: NM-ČMH XIV F 94).

6) The genres and numbers of works according to the list in the autobiographical sketch (see footnote no. 1): minuets (256 works), German dances and contredanses (408), duets (56), trios (48), quartets (72), quintets (7), concertos (38), sonatas (87), sets of variations (130), singspiels and pantomimes (6), serenades and nocturnes (35), symphonies (35), songs (80), litanies (8), *Salve regina* (7), *Te Deum* (5), *Veni sancte Spiritus* (2), arias (20), *Stabat Mater* (3), *Alma redemptoris* (2), *Regina coeli* (6), offertories (30), *missae breves* (24), *missae mediocres* (6), *missae solennes* (16), *missae pro defunctis item anniversarium* (4), *missae pastorales* including one in Czech (7), *pastorales* (10), Czech *Vespers* (1), and Czech songs with piano (14).

7) NĚMEČEK, Jan: *Jakub Jan Ryba: život a dílo* (Jakub Jan Ryba: His Life and Work), Státní hudební vydavatelství (State Music Publisher), Prague 1963.

8) Music department of the National Museum at the time.

9) NĚMEČEK, op. cit. in footnote no. 7, pp. 261–356.

by the Comprehensive Music Catalogue at the music department of the National Library of the Czech Republic,¹⁰ or the *Guide to Music History Sources*.¹¹

During the nearly two hundred years of its existence, the National Museum has compiled a collection of ca. 640 scores of Ryba's music. This involves approximately 450 compositions, some of which exist in multiple copies.¹² Most of the compositions in the collection are sacred works, represented by 580 scores. Arias and duets (160), masses (150), and offertories (108) have been preserved in the greatest numbers.¹³

Overview of genres of compositions with the number of scores or parts in the music archives of the Czech Museum of Music

sacred works	
antiphons (Alma redemptoris Mater, Regina coeli, Salve regina, Vidi aquam, Asperges me)	21
arias and duets	160
sacred songs	4
graduals	35
hymns	6
litanies	8
motets	5
Masses	150
vespers	8
offertories	108
pastorales, minor works for the Christmas season	38
funeral songs	6
requiems	10
responsories	3
Stabat Mater	3
Stationes	6
Te Deum	4
trios and quartets	3
Veni sancte Spiritus	2

10) Available from: <http://katif.nkp.cz/KatalogyHudba.aspx?katkey=061KHI>. For records of Ryba's works kept at various places in the Czech Republic and abroad, also see <http://www.rism.info/en/service/opac-search.html>.

11) BUŽGA, Jaroslav et al.: *Průvodce po pramenech k dějinám hudby. Fondy a sbírky uložené v Čechách* (A Guide to Music History Sources. Funds and Collections Held in Bohemia), Academia, Prague 1969.

12) E.g. ten different copies of the aria *Et factus est*, shelf mark: NM-ČMH XV A 70, are in existence, there are eleven copies of the aria *O Jesu*, shelf mark: NM-ČMH XV A 66, and there are ten copies of the aria *Jesu Deus*, shelf mark: NM-ČMH XV A 56.

13) Catalogue entries for all processed musical material are accessible in two card catalogues (the "old" and "new" catalogues, both of which are arranged alphabetically by author) in the reading room of the Czech Museum of Music on the street Karmelitská. Both catalogues are also accessible in a scanned version on the website of the National Museum; see: <http://www.nm.cz/Katalogy-a-databaze/>; or on the website of the National Information System for Retroconversion: <http://nris.nkp.cz/Institute.aspx?sigla=ABX001>.

The card catalogues were closed in 2003, and from that time, the catalogue entries were first entered into the KpWin database system and since 2008 into the KpWin SQL system (currently the Verbis version). The entries are accessible in the on-line catalogue of the Czech Museum of Music at <http://opac.nm.cz/opaccmh/>. That on-line catalogue contains a complete recataloging of all of the works by Jakub Jan Ryba from the Horník collection. Books of records of museum's acquisitions, the oldest dating from 1867, are also accessible at the museum.

instrumental works	
chamber music (quartets, duets)	8
concertos	8
orchestral	3
organ, harpsichord	5
secular vocal works	
secular songs	19
cantatas and operetta arias	2
music theory	4
modern arrangements of Ryba's works in printed editions	5

We do not know exactly when the National Museum began collecting music, but it is certain that there exist catalogue cards written in the hand of Václav Hanka, who was the librarian of the Museum of the Kingdom of Bohemia from 1821 and who died in 1861. By the mid-1860s, the music collection was growing successfully under the administration of the museum library.

In 1867, the first separate book of records of acquisitions was created for the collection of musical performance material, and records were kept in it until 1899, but identifying the musical materials documented in the book is not easy, because the entries in it are often only a summary. Although the acquisitions are broken down into individual items, shelf marks (call numbers) are not usually given, although the book of records of acquisitions has a pre-printed column for this information. It is difficult to differentiate individual works by the same author if they have similar titles. The situation is not made much easier by the catalogue cards or by the actual item in the collection, because even by the second decade of the 20th century, the cards still did not usually show acquisition numbers or information about provenience.¹⁴

By the end of the 19th century, the music collection had acquired approximately 115 of Ryba's compositions. Although several acquisitions are involved, nearly all of them are kept in a single shelf mark series (III D), and they are intermingled, so determining their provenience is not easy.

Probably the oldest documented acquisition of Ryba's works is the autograph manuscript *Octo ariæ* (shelf mark: NM-ČMH III D 83) – according to a report in *Časopis Musea království Českého* (Journal of the Museum of the Kingdom of Bohemia), Václav Karásek donated it to the museum in 1864.¹⁵

According to information in the literature, Ryba's estate came to the museum in the 1880s,¹⁶ but that assertion is untrue. A few dozen of Ryba's compositions were, in fact,

14) From the 1870s until the 1940s, rubberstamp impressions indicating provenience are found in some cases on musical materials and later on catalogue cards as well. We find them, for example, on music from the estates of V. J. Tomášek, Johanna Engelová, Jan Pohl, Otakar Nickerle, Ondřej Horník, Karel Hůlka, Josef Čermák, E. E. Homolka, and Richard Veselý.

15) *Časopis Musea království Českého* (Journal of the Museum of the Kingdom of Bohemia), 1864, p. XVI.

16) AXMAN, Emil: *Hudební oddělení* (The Music Department), in: *Národní museum 1818 – 1948* (The National Museum 1818 – 1948), Prague 1949, p. 64; KŘÍČKA, Aleš: *Prameny Rybovy mše vánoční* (Sources of Ryba's

added to the museum's collection in the last quarter of the 19th century, but under no circumstances was an estate involved. Rather, these were individual musical scores that had belonged to Ryba. This music was donated to the museum by two teachers from Rožmitál – Filip Schmelzer and Ferdinand Brož – and their donations are among the most valuable acquisitions in the collection of Ryba's works in the music archives.

Filip Schmelzer (1811–1877)¹⁷ worked as a teaching assistant in Rožmitál from the beginning of April 1833 until September 1842. In September 1842 he was transferred to the municipality Zvole, where he taught until his death.¹⁸ He was also a well-known musician and composer and a member of the Music Ensemble of the Society of the Museum of the Kingdom of Bohemia.¹⁹ In the summer of 1876, Schmelzer gave the museum a very valuable set of forty musical scores of Ryba's compositions – this mostly involves autograph manuscript scores. Besides sacred works including the *Česká mše vánoční* (Czech Christmas Mass),²⁰ this donation also included concertos for violin and cello and two string quartets. A list of the donated material written by Schmelzer has been preserved, including a list of the genres of music composed by Ryba between 1782 and 1794 that states the number of works composed in those genres.²¹

Interestingly, most of the scores written by Ryba are signed by Schmelzer, and they often bear a date – usually the year 1840. Schmelzer added missing text or realized the thoroughbass in some of the scores. A brochure for the 160th anniversary of the school in Zvole²² contains a text about Schmelzer, which contains, unfortunately, incorrect information about how he obtained these rare works, but the source of the information is not stated: “During his period of activity in Rožmitál, he became a friend of the composer and organist Jan Jakub Ryba, whose works he brought to Zvole, and he enjoyed performing

---

Christmas Mass), *Hudební věda* (Musicology), vol. 17, 1980, no. 4, pp. 346–348.

17) Filip Schmelzer's date of birth (25 April 1811 in Kamenná u Příbrami) and death (14 Oct. 1877 in Zvole) according to records kept in the State District Archives for Prague: Birth Records for the Slivice Roman Catholic Parish Office, inv. no. 8, old shelf mark: VII., for the years 1802–1814, p. 80; Death Records of the Vrané nad Vltavou Roman Catholic Parish Office, inv. no. 15, old shelf mark: IV., for the years 1854–1878, p. 113.

18) SOkA Praha-západ (State District Archives, Prague-West), fond Národní škola Zvole (collection: National School in Zvole), Carton 1, verso; dated 25 Sept. 1842. According to his own statement, Schmelzer came to Rožmitál on 9 April 1833 as an assistant teacher and to Zvole on 20 Sept. 1842.

19) Information about his teaching activities is found, for example, in the school chronicles from Rožmitál and in Zvole in the school chronicles in SOkA Praha-západ (State District Archives, Prague-West): 1) fond Základní škola a mateřská škola Zvole, *Kniha pamětní k zaznamenání pamětí hodných věcí týkajících se školy Zvolské od roku Páně 1818–1878* (collection: Elementary School and Pre-School in Zvole, Commemorative Book for Recording of Noteworthy Matters Concerning the Schools in Zvole from the Year of Our Lord 1818 through 1878), 3 volumes; vol. 2, fol. 2 – report on the arrival of Filip Schmelzer in Zvole; vol. 3, fol. 6^p–8^a biographical data. 2) *Paměti obecné školy ve Zvoli od roku 1813 do 1939* (Memoirs of the Community School in Zvole from 1813 until 1939); the passage concerning Schmelzer is found on pp. 7–14.

20) *Missa solemnis Festis Nativitatis D. J. Ch. accomodata in linguam boemicamque redacta* dated 1796 (shelf mark: NM-ČMH III D 135).

21) “A list of musical autograph manuscripts=scores composed by † Jakub Jan Ryba, a teacher at the parish school in Rožmitál and a citizen of Pilsen, donated to the famed music department of the Museum of the Kingdom of Bohemia by Filip Schmelzer, a teacher in Zvole”, 2 fol.; the list is being kept temporarily in a set of “rights of ownership files” at the music history department of the National Museum – Czech Museum of Music.

22) ZAJÍČEK, Eduard: *160 let základní školy ve Zvoli* (160 Years of the Elementary School in Zvole), Nákladem Osvětové besedy ve Zvoli (Zvole Educational Forum Press) [1978].

Jakub Jan Ryba: *Missa solemnis*

Autografní partitura, 1798; text vepsán rukou Filipa Schmelzera / Autograph manuscript score, 1798; text added in the hand of Filip Schmelzer
 NM-ČMH II D 60

them in the little church in Zvole, especially for Mass at Christmastide.”²³ He definitely could not have gotten these compositions from Jakub Jan Ryba himself, because only four years had passed between Schmelzer’s birth in Kamenná u Příbrami in 1811 and Ryba’s death in Rožmitál in 1815. So while we do not know from whom he obtained this valuable performance material, he had already signed his name on the scores by 1840, and he brought them along to his next place of employment, Zvole.

A second important donor was Ferdinand Brož (1807–1881).²⁴ He became an assistant teacher in Rožmitál on 27 Oct. 1824, and he remained there holding various teaching positions until his death. Brož donated sacred compositions by Ryba to the Museum of the Kingdom of Bohemia a total of three times. The first time was in 1875, involving a set of parts to Ryba’s *Nešporní zpěvy* (Vespers Songs) in the Czech language (acquisition no. 22/1875). In 1878 he donated nine more compositions (acquisition no. 2/1878 with only a general entry in the book of records of acquisitions), then his third donation in 1881 (acquisition no. 3/1881) consisted of a total of 24 compositions. This material consists of performance parts, very often described in the inventory list as autograph manuscripts. All of the donated music comes from Rožmitál. The handwriting on many of the performance parts for this

23) ZAJÍČEK, op. cit. in footnote no. 22, p. 12.

24) SOKA Příbram, fond obecná škola Rožmitál pod Třemšínem (Příbram State District Archives, collection of the public school in Rožmitál pod Třemšínem), *Kronika školy rožmitálské* (Chronicle of the Rožmitál School), beginning on p. 2.; also see SLAVÍK, František Augustin: *Rožmitál pod Třemšínem a jeho okolí* (Rožmitál pod Třemšínem and Its Environs), Rožmitál pod Třemšínem 1930, pp. 120–121.

music could in most cases actually be that of Ryba²⁵ or of someone in his circle; the covers, however, are newer – they were made and signed by teachers who came after Ryba, such as his son Vilém Ryba (1797–1822), Antonín Štědrý, or Ferdinand Brož (1807–1881).²⁶ One of the most important donations from the period through the end of the 19th century was a collection of fourteen copies of Ryba's compositions (in the form of performance parts), which was given to the museum by the retired inspector Antonín Petr from Dobříš, who had inherited the material from his father, the teacher Josef Petr (acquisition no. 3/1876). An exceptionally valuable acquisition – an autograph manuscript collection of organ works titled *Novae et Liberae cogitationes* dated 1798 (acquisition no. 9/1893, shelf mark: NM-ČMH III D 127) – was obtained by the Museum of the Kingdom of Bohemia in 1893 from a university professor – the gynecologist and obstetrician [Karel] Schwing (1845–1907). There are no books of records of acquisitions for the years 1900–1913 and 1915–1917, so it cannot be reliably determined whether more works by Ryba were added to the collection during those periods.

The most extensive set of compositions by Ryba that the museum ever obtained is found in the Horník collection. Ondřej Horník (1864–1917) was unquestionably one of the leading Czech collectors of music artifacts. He collected mostly music and musical instruments, searching for them systematically in Bohemia and occasionally also in Moravia. He focused primarily on works by composers from the latter half of the 18th century and from the 19th century, whose music was performed in Czech churches. His collection was turned over to the Museum of the Kingdom of Bohemia²⁷ in 1918.²⁸ It contains about 15,000 pieces of musical material, and on most of them, Horník inscribed where, from whom, and when they were acquired, so within this extensive collection, 193 locations or collections were identified, from which this material was taken.²⁹ Ryba is one of the composers most plentifully represented in Horník's collection – with a total of 342 compositions, Ryba follows F. X. Brixl (348 works) and exceeds W. A. Mozart (314), R. Führer (260), V. Mašek (200), J. Haydn (148), and J. A. Koželuh (111). Horník collected Ryba's works in sixty-eight locations,³⁰ and one piece of music is marked only with the name of the

25 Ryba's musical notation in the scores is quite different from the writing in the parts that we believe he could have copied himself.

26 Concerning the teachers in Rožmitál, see: SLAVÍK, F. A.: *Rožmitál pod Třemšínem a jeho okolí* (Rožmitál pod Třemšínem and Its Environs), *Rožmitál pod Třemšínem 1930*, 2nd expanded edition, pp. 120–122. SOKA Příbram, fond obecná škola Rožmitál pod Třemšínem (Příbram State District Archives, collection of the public school in Rožmitál pod Třemšínem), Kronika školy rožmitálské (Chronicle of the Rožmitál School).

27 The official use of the name Národní muzeum (National Museum) began in 1919.

28 The collection was entered in the books of records of acquisitions over several years, broken down into consecutive lines for individual compositions. Entries were made for addenda until the 1970s.

29 ŠTEFANCOVÁ, Dagmar – KABELKOVÁ, Markéta – PAULOVÁ, Eva: *Hudební sbírka Ondřeje Horníka. I. díl, Sběrka hudebnin, knihovna a výtvarné dokumenty* (The Music Collection of Ondřej Horník. Part I, Music Collection, Library and Art Documentation), Národní muzeum (National Museum), Prague 2012.

30 Pilsen (119 pieces of music), Rožmitál (40), Příbram (26), Napajedla (21), Prague – Museum of the Kingdom of Bohemia (18 – Horník put copies of this music in his collection), Těšetice (17), Přeštice (13), Rovensko (13), Prague-Liboc (11), Střebsko (9), Nymburk (8), Sadská (8), Bohdaneč (6), Georgswalde (6), Divišov (5), Kunvald (5), Lodenice (5), Písek (5), Kostelec nad Labem (4), Křemešník (4), Dobrovice (3), Kutná Hora (3), Lysá nad Labem (3), Polička (3), Prague-Vyšehrad (3), Ředhošť (3), Veliš (3), Vysoké Mýto (3), Bystřice u Pernštejna (2), Česká Třebová (2), Český Brod (2), Dašice (2), Domažlice (2), Chleny (2), Kamenice nad Lipou (2), Kolín nad

collector. In a way, this set documents the spread of Ryba's works, although he may have been represented in some places by only a single composition. The possibility cannot be ruled out that in those places, there may have been even more compositions by Ryba, but that Horník only chose some of them.

The set of compositions from the Church of St Bartholomew in Pilsen is truly extraordinary. Horník obtained it in 1901 from the archdean Fr. [F.] Herold. It contains some autograph manuscripts of smaller- and larger-scale sacred works, but it mostly consists of copies – a large portion of the music was acquired by the local church choir director František Křepelka. Among the most important and most valuable of the works from this location are the oratorio *Stabat Mater* (shelf mark NM-ČMH XIV F 89),³¹ which Ryba composed at the suggestion of František Křepelka, and the autograph manuscript of a set of Masses, graduals, and offertories for all of the Sundays of the liturgical year, including Holy Week, with the title *Cursus harmonicus*. Ryba composed the set between 1808 and 1814 and divided it into five parts in four volumes of scores encompassing a total of 1,323 pages (shelf no. NM-ČMH XIV F 90, 91, 92, 93). He dedicated this work to the citizens of Pilsen, as is stated in the foreword.

In Horník's collection, there are also compositions by Ryba that come directly from Rožmitál. There, Horník selected a Mass, an offertory, and smaller sacred works including compositions for the Christmas season. This involves only copies and autograph manuscripts of performance parts. Horník was given the music by a teacher in Rožmitál – Josef Wollmann (1835–1911; also an organist) – in 1903 and by Václav Paleček (1878–1924) in 1906 and 1910.³²

From the 1920s through the '40s, about 45 items of musical material were added to the collection. The museum obtained the most valuable acquisition of that period in 1939 from the publisher of agricultural literature, bookseller, and book printer *Milotický hospodář* (Milotice Farmer) in Milotice nad Bečvou,³³ consisting of three autograph manuscripts and one copy of Ryba's sacred works (*Missa in C pro festo Exaltatione Christi* – autograph manuscript dated 1799, shelf mark: NM-ČMH XVIII B 418; *Missa in a moll* – autograph manuscript dated 1796, shelf mark: NM-ČMH XIII D 426; *Graduale in coena Domini* – autograph manuscript dated 1810, shelf mark: NM-ČMH XIII D 425, *Missa solemnis* – copy, shelf mark: NM-ČMH XIII D 427). In the 1950s, the museum obtained compositions by Ryba from collections that had been confiscated from the nobility and the Catholic Church. As part of restitution, some of that music has been either physically returned to its original

Labem (2), Kopidlno (2), Mladá Boleslav (2), Nové Benátky (2), Nový Bydžov (2), Potštýn (2), Prague – Křižovnicki (2), Roudnice nad Labem (2), Rychnov nad Kněžnou (2), Vitice (2), Vlašim (2), Vranov (2), Zlatá Koruna (2), Budějovice region (1), České Budějovice (1), Čistá (1), Dáblice (1), Heřmanův Městec (1), Humpolec (1), Chroustovice (1), Jílové (1), Kostelec nad Orlicí (1), Králův Dvůr (1), Kvasice (1), Líbeznice (1), Lnáře (1), Městec Králové (1), Nová Cerekev (1), Poděbrady (1), Prague (1), Stará Voda (1), Světlá pod Ještědem (1), Švabín (1).

31) Ryba's musical setting uses the Czech text of the sequence *Stabat Mater*, which he took from a hymnal by Václav Matěj Šteyer.

32) For information about the teachers, see footnote no. 26.

33) Information about the publisher *Milotický hospodář* (Milotice Farmer) is accessible at: <http://www.slovník-nakladatelstvi.cz/nakladatelstvi/miloticky.html> [cit. 8 June 2015].

owners, or it has been kept on loan. Ryba's works are found in the monastery collections of the Cistercians in Osek, the Brothers of Mercy in Kuks, the Premonstratensians in Želiv³⁴ and Strahov,³⁵ the Order of St Elizabeth³⁶ in Prague, the Benedictines in Břevnov and Broumov,³⁷ and the Kolowrat family in Rychnov nad Kněžnou.

The archives in Břevnov have preserved a total of thirteen copies of compositions by Ryba (mostly arias) that were made between 1811 and 1860. The music collection in Želiv contains twelve of Ryba's works, most of which are intended for the Christmas season (part of the collection has been dated to between 1811 and 1860).³⁸

The extensive archives of the Premonstratensians in Strahov contain only fourteen sacred works by J. J. Ryba, consisting mostly of copies of Masses from the first half of the 19th century (part of the collection has been dated to between 1820 and 1838). The rarest specimen is an autograph manuscript of the scores of three Masses that Ryba dedicated to the Strahov Premonstratensian Bohumír Dlačák in 1802 (shelf mark: NM-ČMH XLVI A 1). The dedication of these Masses may be connected with Dlačák receiving Ryba's autobiographical text. In the music archives of the Order of St Elizabeth in Prague, there are only five copies of sheet music with Ryba's compositions, but among them are two very important sources. This involves two copies of *Česká mše vánoční* (Czech Christmas Mass), which are among the oldest: the first is dated 1825 (shelf mark: NM-ČMH L B 63), and the second was definitely made during the first half of the 19th century (shelf mark: NM-ČMH L B 65).

The large music collection of Count Bohuslav Kolowrat-Krakowsky-Liebsteinsky (1876–1934) from Rychnov nad Kněžnou was confiscated and taken over by the National Museum. That collection had served mainly for performing – besides the large number of printed editions from the latter half of the 19th century, there is a high percentage of scores reconstructed from parts, which Kolowrat had made. The older material such as original manuscripts from the first half of the 19th century is relatively rare. The original sources used for the reconstruction of scores from parts is identified only in exceptional cases. This collection contains a total of fifteen compositions by Ryba, six of which are in the form of scores reconstructed in 1900 and 1906, and nine are manuscripts from the first half of the 19th century. The names Alois Pruscha, Mathias Pruscha, and M. A. Pruscha appear as the owners or the copyists.

At the beginning of the 1950s, the music archives of the Mozart Society were turned over to the museum (the provenience is stated on catalogue cards as "Bertramka"). That

34) A claim for restitution was raised, and it has been recognized by the National Museum, but the negotiations are not yet complete.

35) The music collection has been restored legally to its original owner, and it remains at the National Museum on the basis of Safekeeping Agreement No. 1/2000.

36) In 2015, in accordance with the Report on the Handing Over of Collection Items, ref. no. 2014/4478/NM, the requested portion, i.e. shelf marks: L A 1–85, 87–370, L B 1–231, was returned.

37) Both music collections were returned to their original owner in the early 1990s, and they have been kept at the National Museum on loan.

38) The Rožmitál schoolteacher Filip Schmelzer copied the pastorale *Tiše se pozdržme* (Let Us Stop Quietly), shelf mark: NM-ČMH XL A 357, on 12 July 1842, shortly before being transferred to Zvole.

collection had been put together from contributions by various donors. A total of thirty pieces of sheet music with compositions by Ryba were compiled. Six probably come from the estate of Jan Branberger (1877–1952);³⁹ Josef Kovařík's name is signed as the owner or copyist. These copies were made in the first half of the 19th century (1823, 1824). For other music, however, we do not know who the donors were. For nineteen of the pieces of musical material, most of which date from the first half of the 19th century, the original owners or copyists of the music are known – Josef Přibík (12 items), Josef Jakoubek (3), Suchý (1), Studničný (1), Pták (1), and Suk, F. (1). These names also appear on many pieces of sheet music by other composers in the music archives of the Mozart Society, and they probably came from the same extensive collection, but we do not know from where.

In the latter half of the 20th century, the museum acquired a few very interesting individual items, including Ryba's autograph manuscripts. In 1953 there were two autograph manuscripts of the string quartets *Canona opistabatos oder Krebskanon in Quadricinio* (acquisition no. 176/1953, shelf mark: NM-ČMH XXVII D 33) and *Zweites Quartett im strengen Styl* (acquisition no. 207/1953, shelf mark: NM-ČMH XXVII D 64). These autograph manuscripts come from collections of rare manuscripts confiscated from Count Bohuslav Kolowrat-Krakowsky-Liebsteinsky.

In 1977, Marie Fůrstová sold the museum a copy of a violin concerto dated 1799 and three autographs: *Anweisung zum Generalbas* (1796), a set of compositions titled *Clavicembalo* (1797), and *Uibung in Generalbas* (1797). This is one of the most important acquisitions of the latter half of the 20th century (acquisition no. 59/1977).

We also find materials relating to Jakub Jan Ryba in other collections of the Czech Museum of Music and of the National Museum. In the collection of non-musical manuscripts under inventory number NM-ČMH G 12081 (acquisition no. 43/82), there is a record of Ryba's "farewell" letter dated 2 April 1815, but it is not regarded as authentic.⁴⁰ Related to this manuscript is a letter from Antonín Čurda dated 9 Sept. 1942 (inv. no. NM-ČMH G 12082) to an unspecified addressee, in which the writer describes the fate of this supposed letter from Ryba.

In the collection of iconography, we find a fictitious portrait of Ryba. This involves a photograph of a supposed portrait of Jakub Jan Ryba based on a drawing by Gustav Pták dated 1895, which was created for the Czech-Slavic Ethnographic Exhibition in Prague (inv. no. NM-ČMH F 3372). There is no known real likeness of the composer.

In the collection of librettos, there is a printed copy of the text to Ryba's composition *Cantate, oder, Herzensergießung der Roßmittaler* dated 1803 (inv. no. NM-ČMH B 6946).

In the National Museum Library (KNM), there are nine small printed copies of texts by Ryba – songs, poems, librettos – and music theory instructional material. In the KNM department of manuscripts and old printed material, there are two of Ryba's manuscripts: his *Diary* from the year 1815 (shelf mark KNM I B 6),⁴¹ which the museum obtained in 1893,

39) It is marked with the rubberstamp "Ex libris Dr. Jan Branberger", and the entries in the inventory book for the shelf mark series XL also confirm this.

40) In his monograph (see footnote no. 7), J. Němeček calls into question whether this is an autograph.

41) BARTOŠ, František Michálek: *Soupis rukopisů Národního musea v Praze. Svazek I.* (List of Manuscripts

along with the aforementioned collection of organ compositions *Novae et Liberae cogitationes* acquired from Prof. Karel Schwing, MD. A second manuscript is Ryba's text to a Singspiel dated 1794: *Veselé živobyťi aneb Wamdrownj muzikantj. Spěvohra složená a w Muziku uwedená od Jakuba Rybi* [!] (The Jolly Occupation or The Wandering Musicians. A Singspiel with Words and Music by Jakub Ryba, shelf mark: KNM XVIII D 6). It is not known who donated this manuscript to the museum.

Although the National Museum was already collecting various written materials relating to important persons in the 19th century, it did not begin treating these archival materials systematically until 1924 with the establishing of the Literary Archives of the National Museum, which were turned over to the Literary Archives of the Museum of Czech Literature at the beginning of the 1960s. In 1961, a catalogue of the small set of writings of Jakub Jan Ryba was published in a series of editions of the Literary Archives of the National Museum.⁴² This set contains seven letters addressed to Jakub Jan Ryba, one letter from Jakub Jan Ryba to his son Josef, Ryba's *Diary*, a copy of the *Kancionálek pro českou školní mládež* (Little Hymnal for Czech School Children), and printed documentary material from the 20th century. In the book of records of acquisitions of the Literary Archives of the National Museum, which is now kept in the Literary Archives of the Museum of Czech Literature, these archival materials were documented in 1953 as "old stocks".⁴³ It therefore cannot be determined by whom and when these archival materials were donated to the National Museum.

Conclusion

In the extensive collection of music composed by Jakub Jan Ryba kept in the music archives of the music history department, there are autograph manuscripts, other manuscripts, and printed music. Printed music is the least plentifully represented, because very little of Ryba's music was actually published. Most of the copies of Ryba's compositions contained in the collection date from the first half of the 19th century, and copies from other periods appear only sporadically. Problems arise with the identifying of autograph manuscripts – drafts and fair copies of scores can be identified quite reliably. Ambiguities occur with the identification of autograph manuscripts of parts. It seems that already in the second half of the 19th century, period copies and autograph manuscripts were incorrectly identified when making entries in books of records of acquisitions or inventories and then on catalogue cards.⁴⁴

---

of the National Museum in Prague. Volume I.), Melantrich, Prague 1926. This diary was published by SLAVÍK, František Augustin: *Život a působení Jakuba Jana Ryby* (The Life and Work of Jakub Jan Ryba), F. A. Urbánek, Prague 1888, pp. 51–77.

42) BAŤHA, František: *Fragment písemností J. J. Ryby (1765–1815)* (Fragment of the Writings of J. J. Ryba), Literární pozůstalost č. 605 (Literary Legacy No. 605), Literární archiv NM (Literary Archives of the National Museum), Prague 1961.

43) Material documented in Bařha's inventory (see footnote no. 42) is recorded as acquisition no. 205/53, and the printed documentation is under no. 209/53.

44) There is also uncertainty about identification of the handwriting in the *Czech Christmas Mass*, shelf mark: III D 135; see BERKOVEC, Jiř: *Jakub Jan Ryba*, Nakladatelství H&H (H&H Publishing), Prague 1995, p. 68.

The main acquisitions of Ryba's compositions had already been added to the property of the Museum by the latter half of the 19th century. It is interesting that his autograph manuscripts were still finding their way into the museum's holdings a hundred years later. Those holdings were enriched most significantly by Horník's collection, which constitutes nearly two thirds of the total amount of music. In a certain sense, we can regard the entire set as a reflection of the popularity of Ryba's music, in view of the breadth of the territory where items in Horník's collection originated. As a percentage, fewer of Ryba's works appear in monastery collections. If the museum had not obtained Horník's collection, it might seem that there were not many acquisitions of Ryba's works, but one must take into consideration that donations of sacred music have been offered by private persons less often than secular works. Much of the music comes either directly from Rožmitál or from its immediate or more remote environs – from Slivice, Příbram, Přeštice, and Pilsen. The vast majority of the music was donated to the museum; we have no record of purchases until the latter half of the 20th century, and music has been turned over by a different institution only rarely. Among the donors, we find mostly teachers, musicians, members of the clergy, physicians, and publishers, but the professions of many of the donors have not been determined. Music with compositions by Ryba has come to the museum as individual items, as part of sets with various numbers of his works, or as part of large collections also containing music by other composers.

List of acquisitions of compositions by Ryba in the music archives of the music history department of the Czech Museum of Music⁴⁵

Year	Acquisition number	Donor	Place of origin	No. of units in inventory
1864	?	Karásek, Václav	?	1
1874	18	Engel, Dr. Emanuel [MD] (estate of Johanna Engelová)	Prague	1
1875	22	Brož, Ferdinand	Rožmitál	1
1876	1	Schmelzer, Filip	Zvole (Rožmitál before that)	40
1876	3	Petr, Antonín	Dobříš	14
1878	2	Brož, Ferdinand	Rožmitál	9
1881	3	Brož, Ferdinand	Rožmitál	24
1893	9	Schwing, Dr. [Karel]	Prague	1
1894	10	Jiroutek, Alois	Prosek	10
1895	15	Poličanský, Jan	Česká Skalice	1
1895	18	Hrdina, František	Prague-Malá Strana	1

⁴⁵⁾ By comparing catalogue cards and books of records of acquisitions, most added material has been identified.

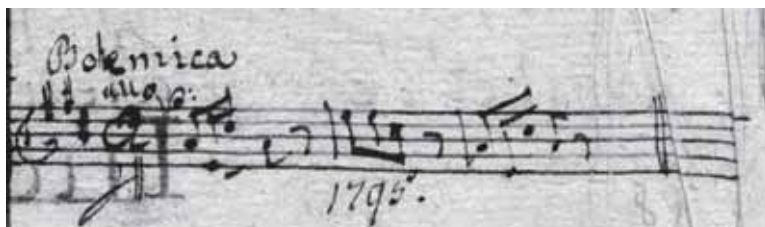
1896	3	Sedláček, August	Tábor	1
1896	4	Hrdina, František	Smíchov	1
1918/1919		Horník, Ondřej (there are no entries in the books of records of acquisitions between 1914 and 1933 for this collection; they can be located in the inventory books for the shelf mark series VI, VIII–XVII)	Prague	342
1921	D 96	Horník, Ondřej	Prague	1
1925	D 501	Horník, Ondřej	Prague	1
1930	438	Němeček, Jan	Příbram	1
1935	1433	Zelinka, Jan Evangelista	Prague	1
1936	1487	Hovorka, Ladislav	Rokycany	1
1936	2, 17, 74	Havlík, Josef	Rožďalovice	3
1938	77	Melantrich, publisher	Prague	1
1938	140, 187	Horník, Ondřej	Prague	2
1939	808–811	Milotický hospodář (Milotice Farmer), publisher	Milotice nad Bečvou	4
1940	171	Čeleda, Jan	Prague	1
1941	80–82	Pokoj, Otakar, publisher	Brno	3
1942	1919–1921	Umělecká beseda (Artists' Society)	Prague	3
1943	789	Schmidek, Franz	Ober...	1
1943	1347, 1351, 1376, 1437, 169?, 1470	Horník, Ondřej	Prague	6
1943	94, 1247	Umělecká beseda (Artists' Society)	Prague	2
1944	899	?	?	2
1944	1322	Springer, J.	?	1
1944	121, 287	Horník, Ondřej	Prague	2
1944	243, 246	Liška, Josef	Slivice u Příbrami	2
1946	395	Horník, Ondřej	Prague	1
1946	547	old stocks	?	1
1947	897	Melantrich, publisher	Prague	1
1947	60, 508	old stocks	?	2
1948	762	Czech Academy of Sciences and Arts	Prague	1
1949	1	Czech Academy of Sciences and Arts	Prague	1
1950	573–576, 578–582	Trolda, Emilián	Prague	9
1952	65	Cistercians	Osek	7

1953	176, 207	Kolowrat-Krakowsky-Liebsteinsky, Bohuslav Count	Rychnov nad Kněžnou	2
1954	333	Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění (State Publishing House of Literature, Music, and Art)	Prague	1
1955	121	Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění (State Publishing House of Literature, Music, and Art)	Prague	1
1965	96	Premonstratensians	Želiv	12
1965	97	Church of the Birth of John the Baptist	Úterý	1
1965	147	Benedictines	Prague-Břevnov	30
1966	38	Trauttmansdorff family	Horšovský Týn	2
1966	95	Benedictines	Broumov	7
1967	5	Brothers of Mercy	Kuks	2
1967	20	Kubát, Norbert	Prague	1
1967	80	Bertramka (Mozart Society)	Prague	30
1967	119	Premonstratensians	Prague-Strahov	14
1968	126	Kolowrat-Krakowsky-Liebsteinsky, Bohuslav Count	Rychnov nad Kněžnou	15
1975	29	Svoboda, Tomáš	Prague	2
1976	109	Order of St Elizabeth	Prague	5
1977	59	Fürstová, Marie	Prague	4
1977	105	Motejlek, Karel	Zásada	37
1982	78	Altrichter, Alois	Prague	6
1983	98	Mergl, Václav	Rožmitál	2
1984	60	Okresní vlastivědné muzeum (District Museum of Local History)	Ústí nad Labem	2
1984	152	Macák, Emanuel	Prague	3
1995	135	Carus Verlag	Stuttgart, Germany	1
2014	49	Český rozhlas (Czech Radio)	Prague	1

Jakub Jan Ryba: *Dar písní mládeži* – sbírka písní pro děti / **A Gift to Diligent Youth** – a collection of children's songs

Tisk / Printed edition, V[áclav] A[lex Prosper] Ryba, Praha / Prague, 1829
NM-ČMH I F 328

Záznam z Rybova vlastního katalogu skladeb o jeho *České mši vánoční* / **Entry from Ryba's own catalogue of compositions for his *Czech Christmas Mass***

Autograf, výřez / Autograph manuscript, cutout
NM-ČMH Tr B 568

Missa mediocris. Fissa Breuioris. 1

The manuscript is a two-column page of handwritten musical notation on aged, yellowed paper. The left column contains the vocal parts, and the right column contains the instrumental parts. The music is written on staves with various clefs and time signatures. The notation includes notes, rests, and bar lines. There are several annotations in Italian, such as 'Tarde' (slowly), 'adagio', 'allegro moderato', and 'allegro'. The manuscript is numbered with years, likely indicating the date of composition or revision, such as 1788, 1790, 1791, 1792, 1794, and 1796. The paper shows signs of wear, including tears and discoloration. A circular stamp is visible in the bottom left corner of the page.

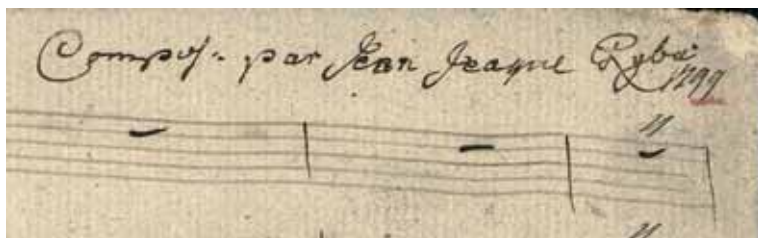
Torzo Rybova vlastního soupisu skladeb / Torso of Ryba's own list of compositions
 Autograf / Autograph manuscript, [1784–1789]
 NM-ČMH Tr B 568

Kostel sv. Jana Nepomuckého v Rožmitále – stav před přestavbou v roce 1904–1905 / **Church of St John Nepomucene in Rožmitál** – before renovations in 1904–1905
Pohlednice, výřez / Picture postcard, cutout
NM-ČMH F 997

Jakub Jan Ryba (1765–1815)
Fotografie údajného portrétu podle kresby Gustava Ptáka z roku 1895 / Photograph of a supposed portrait based on a drawing by Gustav Pták (1895)
NM-ČMH F 3372

Rybův podpis na autografu hymnu Alma redemptoris Mater z roku 1799
Ryba's signature on the autograph manuscript of the hymn Alma redemptoris Mater (1799)
NM-ČMH III D 88